

Ганна Радько

ВИТОКИ «МАР'ЯНСЬКОЇ ОСЕНІ»: ЛЮБОВНА ІСТОРІЯ Й ОСОБИСТІСНА ДРАМА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА ФЕОДОСІЇ КОШИЦЬ

У статті йдеться про витоки з'яви геніальних творів Тараса Шевченка восени 1845 року. Їхнє написання автор пов'язує з дуже глибоким ураженням людської гідності поета, болем, який розкрив у його естві нечувані досі можливості й поставив на двобій із кривдою і злом в ім'я торжества правди, та спиняється на двох ліричних віршах – «Не завидуй багатому» та «Не женися на багатій», що є зачином «Мар'янської осені» Тараса Шевченка.

Ключові слова: Тарас Шевченко, Феодосія Кошиць, «Мар'янська осінь», Петро Ротач, Валерій Шевчук, Петро Загайко, ліричні вірші, особистий біль, суспільний біль, людська гідність, любов, слава.

Період творчого піднесення в Тараса Шевченка, який є складником періоду «трьох літ», деякі дослідники-шевченкознавці умовно називають «Мар'янською осінню» (за аналогією з «Болдинською осінню» О. Пушкіна). Так, наш земляк, літературознавець Петро Петрович Ротач, який майже півстоліття досліджував духовне, творче й особистісне споріднення Шевченка з Полтавщиною, у «Полтавській Шевченкіані» з'ясовує це явище в окремій статті [3, с. 89]. Мова тут іде про жовтень 1845 року. Село Мар'янське (Мар'їнське, раніше Шимкове) Петро Ротач описує так: «Село колишнього Миргородського повіту, тепер Великобагачанського району. У ХІХ столітті належало старшому раднику Ф. А. Шимкову, від нього перейшло до зятя О. А. Лук'яновича, який мешкав тут із 1842 року і мав 173 ревізькі душі. Жив він у будинку на 10 кімнат, але вкритому соломою, мав флігель, стайню, льохи, сад і ліс. <...> Друге тривале (2–3 тижні) перебування Шевченка в цьому селі, – вважає дослідник, – припадає на середину осені – приблизно від 5 до 22 жовтня. <...> Очевидці свідчили, що жив поет в окремому приміщенні (флігелі, який не зберігся), дуже рано починав працю <...>. У колишньому маєтку Лук'яновича зберігся дерев'яний житловий будинок, а також одна з господарських будівель. На подвір'ї росте віковий дуб, який, за переказами, пов'язаний із перебуванням Т. Шевченка в Мар'янському» [3, с. 89–90].

Про цей період життя і творчості Т. Г. Шевченка не написана жодна книга, хоч саме тоді

сповна проявився талант поета. Саме в ту осінь народилися «Єретик», «Сліпий», «Великий льох», «Наймичка», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Псалми Давидові», «Маленькій Мар'яні», «Минають дні», «Три літа», що стали справжнім виявом його літературного генія. «Творче горіння поета просто вражає» [1, с. 18], – захоплено вигукує дослідник П. К. Загайко.

Простежмо хронологію визначальних творів, написаних у Мар'янському: поеми «Єретик», 10 жовтня; «Сліпий» («Невольник»), 16 жовтня; містерія «Великий льох» з епілогом «Стоїть в селі Суботові...», 21 жовтня. П. П. Ротач підрахував: «...за три тижні, які Шевченко провів у Мар'янському, він написав 1610 поетичних рядків, тобто понад 400 строф» [3, с. 89]. Творчий спалах тієї осені продовжився: «Наймичка» – Переяслав, 13 листопада; «Кавказ» – Переяслав, 18 листопада; «І мертвим, і живим...» – В'юнища, 14 грудня; «Холодний Яр» – В'юнища, 19 грудня; «Маленькій Мар'яні» – В'юнища, 21 грудня; «Три літа» – В'юнища, 22 грудня; «Заповіт» – Переяслав, 25 грудня. Твори, написані восени 1845 року на Полтавщині, стали «ядром» циклу «Три літа». Письменник Валерій Шевчук у своєму «Слові іпостасному» зазначає: «Та осінь була фатальною. Осінь великого болю, шалених пристрастей, осінь хвороб, коли довелося зирнути в очі двом істотам жіночої статі, які незмінно диктують свою волю життю і світу, – Любові та Смерті! Осінь, після якої він відчув потребу написати „Заповіт”» [8, с. 199].

Ми хочемо звернути увагу не на вищенаведені архітвори, а на два невеличкі ліричні вірші, майже не помічені широким загалом читачів, які передували творчому спалаху Тараса Шевченка і були написані в один день – 4 жовтня 1845 року – в Миргороді, по дорозі в Мар'янське. Першим глибоким дослідником причин їхньої появи був Вал. Шевчук [7]. Не можна не погодитися з письменником про важливість цих поезій для розуміння в цілому психоемоційного стану Тараса Шевченка на початок жовтня 1845 року [8]. Та осінь стала щастям і бідною поета. Він

хворів тілом і душею, але біль переплавлявся в слово, яке такою могутньою силою пробуджує і сьогодні нашу свідомість.

Мова йде про вірші «*Не завидуй багатому*» та «*Не женися на багатій*». У вже названій вище «Полтавській Шевченкіані» П. П. Ротача дізнаємося про те, що ці вірші написані Шевченком під час перебування в Миргороді 4 (16) жовтня 1845 року, куди він заїхав, направляючись у село Мар'янське. Первісний автограф віршів невідомий. Весною або на початку літа 1846 року Тарас Григорович переписав їх до рукописної збірки «*Три літа*» (зберігається в Інституті літератури імені Т. Г. Шевченка в Києві, ф. 1, № 74). Уперше надруковані обидва вірші, що становлять своєрідний диптих, у журналі «*Основа*» (1861, ч. 3) із певними змінами («...очевидно, через зауваження цензури», – припускає П. П. Ротач). Вірш «*Не завидуй багатому*» друкувався ще в збірці «*Кобзарь Тараса Шевченка*», що вийшла в Санкт-Петербурзі 1867 року на кошти Д. Ю. Кожанчикова. Відновив текст вірша «*Не женися на багатій*» за автографом у збірці «*Три літа*» В. Доманицький («*Кобзар*» – СПб., 1907). Пізніше вірш став романсом, музику до нього написали М. Лисенко, згодом – В. Заремба та інші (див. [3, с. 145–146]). Наведемо повністю тексти цих віршів:

*Не завидуй багатому:
Багатий не знає
Ні приятні, ні любові –
Він все те наймає.
Не завидуй могучому,
Бо той заставляє.
Не завидуй і славному:
Славний добре знає,
Що не його люблять люди,
А ту тяжку славу,
Що він тяжкими сльозами
Вилив на забаву.
А молоді як зійдуться,
Та лобо, та тихо,
Як у раї, – а дивилися:
Ворушиться лихо.
Не завидуй же нікому,
Дивись крiвом себе:
Нема раю на всій землі,
Хіба що – на небі!*¹[6, с. 205].

*Не женися на багатій,
Бо вижене з хати,
Не женися на убогій,
Бо не будеш спати.
О женись на вольній волі,
На козацькій долі:*

*Яка буде, така й буде,
Чи гола, то й гола.
Та ніхто не докучає
І не розважає –
Чого болить і де болить,
Ніхто не питає.
Удвох, кажуть, і плакати
Мов легше неначе;
Не потурай: легше плакати,
Як ніхто не бачить* [6, с. 205–206].

Щось важливе відбувалося в житті Шевченка 1845 року, адже в «Кобзарі», який укладений за хронологічним принципом, бачимо, що інтервал між творами становить майже рік. Вірш «Гоголю» датується 30 грудня 1844 року (Санкт-Петербург), а наступними є ці вірші, датовані 4 жовтня 1845 року (Миргород). П. П. Ротач припускає те, що це, «можливо, настрої самотності викликаний невдалим сватанням до доньки кирилівського священика Кошиця, з яким поет мав зустріч перед тим, як повернутися на Миргородщину» [3, с. 146]. П. К. Загайко узагальнено говорить про факт появи цих віршів: «На початку жовтня поет прибув до Миргорода. Наче полова по вітру, розлетілися його надії на сімейне життя. Це підтверджують написані тут 4 жовтня 1845 року вірші „Не завидуй багатому” та „Не женися на багатій”» [1, с. 16].

Д. Чуб історію з Феодосією Кошиць вважає дрібним захопленням поета (див. [5]). І тільки Вал. Шевчук ствердно заявляє, що саме в цій історії і схована любовна драма Тараса Шевченка, «яка боліла йому потім усє життя і стала зрештою причиною його самотності, бо всі захоплення поета по тому <...> можна назвати або самолікуванням, або ж спробою імітації саме цього почуття» [8, с. 198]. Цю історію Вал. Шевчук дослідив, розуміючи її гіпотетичність своїх розгадок, але логіці й здоровому баченню самої історії вони не суперечать. Таку роботу письменник проробив ще 1983 року, результати її були опубліковані 1990 року [7], перевидано статтю 2001-го [8]. Підтримуємо думку письменника й літературознавця про те, що основною жінкою в житті Т. Шевченка була Феодосія Кошиць і саме зневаження Шевченка її батьком спричинило трагедію мрії молодого Тараса про сімейне щастя і водночас стало поштовхом до створення вершинних творів митця. З'ясуємо питання детальніше.

Знаємо, що поети люблять згадувати свої колишні захоплення і сумувати над утраченим коханням. У шевченківській поезії можна знайти згадки про трьох жінок: Оксану Коваленко

¹ За вид. Шевченко Т. Г. *Кобзарь / Тарас Шевченко*. – Х. : ВД «Школа», 2014. – 576 с. можемо спостерегти деякі відмінності в тексті вірша (на с. 149): «Нема раю на всім світі, хіба що на небі!».

– об'єкт дитячого кохання, Ганну Закревську – об'єкт молодечого захоплення і Ликеру Полусмакову – об'єкт пізнього кохання, якій присвячено тільки два вірша. Отже, інтимної лірики Т. Шевченка майже не писав: хоч любовних віршів у нього й багато, але вони є переказом чужих історій і почуттів, а не власною рефлексією. Погоджуємося з думкою Вал. Шевчука, що причиною цього може бути те, що «поет мав у серці любовну рану, яка ніколи не загоювалася і так йому боліла, що це відчуття з естетичної сфери усувалося, залишаючись глухо зачиненим для світу» [8, с. 196].

Вивчаючи життєвий і творчий шлях Тараса Шевченка, не можемо не помітити, що історія з Оксаною Коваленко відтворена в нього по-особливому: Оксана – дівчина – і справді предмет дитячого кохання («*ота маленька, кучерява, що з нами гралася колись...*» [6, с. 458]) у поезії Т. Шевченка переросла в літературну героїню. Вона згадується в поезії «*Три літа*» серед літературних героїв, це ім'я носили й інші його героїні, як-от дочка сліпої з однойменної поеми. Біограф Тараса Шевченка П. Зайцев писав: «Оксана стане потім Шевченковою Беатриче. Ім'я її він надавав улюбленим героїням своїх поем» [2, с. 29]. Отже, Оксана лишилася в емоціях поета не як любовне переживання, а як яскраве дитяче враження, що стало одним з імпульсів творчості поета. Реальна ж Оксана Коваленко не переживала ніяких романтичних історій, а вийшла заміж за кріпака М. Сороку, жила в селі Пединівці і мала двох дітей. Одружитися з нею поет ніяк не міг, бо, коли приїхав до України 1843 року, та вже три роки була заміжня, отже, і драми з нею пережити також не міг. Варто в цьому аспекті розглянути і спогад про Оксану у вірші «Не молилася за мене...» [6, с. 464], де вона згадується як «*безталанна*», тобто як своєрідний символ, а не реальна істота. Таким чином, образ дитячої любові поета переріс у поетичний образ, яким він, на думку Вал. Шевчука, «затулявся і ховав незагоєну в серці рану» [8, с. 197]. Дослідник звертає нашу увагу і на статично витворений в уяві Т. Шевченка образ молодої дівчини, з якою він хотів би одружитися, і саме такого образу він і шукав у тих, у кого закохувався пізніше – після осені 1845 року. Отже, вірогідними є припущення П. П. Ротача та В. О. Шевчука про те, що драма Тараса Шевченка періоду «Мар'янської осені» пов'язана з іменем Феодосії Кошиць.

У рідному селі Тарас Шевченко не був упродовж 1829–1843 років. У Кирилівку він повернувся лише в червні 1843 року, а згодом приїде восени цього ж року, потім 1844 і 1845 року. Він знав, що не зустрине його тут ні мати, яка померла 20 серпня 1823 року, ні батько, який

помер услід за матір'ю через два роки (у 39-річному віці). Але в селі було багато знайомих, залишалася й багато загадок – Тарас рвався сюди душею. Тут жив ще його дід, майже 100-літній Іван Андрійович Шевченко, брати і сестри, родичі поета – родинні гілки Шевченків-Онистратенків та Грушівських. Окрім того, що це був рідний край, Кирилівка по-справжньому була красива. Біограф поета Олександр Кониський, який відвідав її через 70 років, це підтверджував (див. [8, с. 202]).

Мабуть, прибувши до села, завітав Тарас із короткою гостинною й до священика Григорія Кошиця, в якого колись наймитував, побачився з його дружиною Ксенією Прокопівною, сином Ясем, може, й привітався з юною дочкою Феодосією, чи Тодосею (детальніше див. [7; 8]). Припускаємо, що під час першого приїзду в Кирилівку Т. Шевченко міг тільки познайомитися з Феодосією, розгортання ж стосунків між ними тоді не могло відбутися, бо перебування поета в рідному селі було короткочасним (16–17 червня 1843 року).

Удруге, на думку дослідників, поет приїхав на батьківщину того ж року восени, втретє – в січні 1844 року. Бачимо, що час для побачень не досить удалий. Мабуть, у всі приїзди він міг заходити до Кошиців і мав змогу бачити дівчину. Вал. Шевчук дотримується версії, що почуття між молодими зароджувалися не так відразу, як оповів Григорій Жорновий, колишній Тарасів приятель, котрий служив за наймита в Кошиця саме тоді, коли поет сватався до Тодосі. Його розповідь, записана Юрієм Клименком, надрукована 1912 року в «Літературно-науковому віснику», т. 57, у статті «Під Шевченковою калиною». У цій розповіді виразно згадуються солов'ї, отже, це могло бути весною 1845 року, бо, як уже зазначалося вище, 1843 року перебування поета в Кирилівці було нетривалим. Важко сказати, коли запримітив стосунки Тараса Шевченка і своєї дочки отець Кошиць. Можливо, в травні 1845 року. Помітивши, зробив усе, щоб шлюб Тодосі з Тарасом став неможливим... Чому Григорій Кошиць не бажав бачити своїм зятем митця Шевченка, при тому знаючи, що може занепасти життя своєї дочки? Вал. Шевчук описує отця Григорія як людину практичну, зовсім позбавлену духовності: «Суворий і вимогливий, скупий, а відтак не без деспотичних нахилів, схильний до тупого, стандартного мислення <...>. Наймит для нього був наймитом, пан – паном, а піп – попом, про людину в тих іпостасях він думав найменше» [8, с. 211]. «Поет» чи «художник» – для отця Григорія та його дружини було поняттям без значення. Отож, сама думка про те, що колишній його наймит-попихач, шкодливий сирота,

на якого він і не дивився інакше, як на істоту меншовартісну, міг стати його зятем, була йому немислима. Він міг прийняти його вдома (бо й великі пани його приймали!), але поріднитися з ним, – ні.

Восени 1845 року, після храмового свята, яке в Кирилівці відбувається 26 вересня, Тарас Шевченко відвідав отця Кошиця з наміром умовити його й отримати бажану згоду на одруження з Тодосоєю. Тараса Шевченка знову було відштовхнуто, зневажено. Не звичайного гарбуза одержав він від Кошиців, йому ніби плюнули в обличчя: піп ставив на місце зарозумілого колишнього наймита, а колишній наймит «навчав любові до ближнього попів, тих, кому годилося б дбати про так звану християнську рівність усіх людей, а котрі виявилися зарозумілими стовпами» [8, с. 216].

Ураження людської гідності для кожної людини є болючим і глибоким, а в цій історії біль переживав не простий чоловік, а геній, і його обраниця виявилася також тонкої душевної організації. Душа Тараса Шевченка була вражена дуже глибоко. Як наслідок цього болю і з'являються поезії «Не завидуй багатому...» та «Не женися на багатій...», написані 4 жовтня в Миргороді. Вони – результат думок, що роїлися в голові від недавно пережитої драми і які він намагався впорядкувати, важко ладнаючи слова: «Не завидуй багатому: багатий не знає ні приятні, ні любові – він усе наймає (підкреслення наше)» [6, с. 205]. Слово «наймає» і є болючим відкликом на колишнє власне наймитство. Шевченко з боєм скаже і про славу: «Не завидуй і славному: славний добре знає, що не його люди люблять, а ту тяжку славу, що він тяжкими сльозами вилив на забаву». І наприкінці вірша – разуючий висновок-ствердження: «Нема фаю на всій землі, хіба що – на небі». Там, у Миргороді, поет спробував писати про те, що вразило його як людину, про втрату можливості жити як усі люди. Якщо немає людського щастя, то поет кидає виклик долі: «Не женися на багатій, бо вижене з хати, не женися на убогій, бо не будеш спати. Оженись на вольній волі, на козацькій долі: яка буде, така й буде, чи гола, то й гола» [6, с. 205]. Його біль, ви-йшовши з особистого зневаження, самотності, повинен був злитися з великим суспільним боєм, бо-лем свого народу, «бо лише так, – уважає Вал. Шевчук, – міг вийти з тієї дикої самотності, в якій опинився раптом, оголений перед світом і собою» [8, с. 217]. Цей біль розкрив у його естві нечувані досі можливості, і він, борючись із застудою, їде до Мар'янського, під Миргородом, знову до Миргорода і Переяслава, ховається на цілий місяць у В'юнищах на Переяславщині і пише, пише твори, які згодом стануть класи-

кою української літератури, пробує підсумувати своє життя в поезії «Три літа»: «Невеликі три літа марно пролетіли... А багато в моїй хаті лиха нарobili. Опустошили убоге моє серце тихе, погасили усе добре, запалили лихо <...>. І засохли мої сльози, сльози молодії. І тепер я розбитее серце ядом гою, і не плачу, й не співаю, а вию собою» [6, с. 282–283]. Здавалося, що все найпотаємніше, найвагомніше, виношене упродовж життя, прорвалося із глибини душі і стало на двобій із кривдою і злом в ім'я торжества правди. Зовсім хворий, у виснажливій гарячці, коли йому вже ввижалася смерть, він пише вірш «Як умру, то поховайте...», датований 25 грудня 1845 року (Переяслав) [6, с. 284]. Отже, зневага зарозумілого попа породила нечуваний спопеляючий вогонь у душі поета, в якому він гоїв своє розбитее серце, не знаючи, що доля приготувала йому ще більше море болю та великих тілесних і духовних страждань.

Ім'я Феодосії Кошиць ми не зустрічаємо ні в «Щоденнику», ні в листах, ні у творах Тараса Шевченка, писаних після цих подій. Але, як припускає Вал. Шевчук, поет її не забував. У пустельному Кос-Аралі, коли його душа страждала від самотності, далеко від Батьківщини, позбавлений близького товариства, він буде перебирати в пам'яті «бозна-колишній випадок». Згадуватиме Ганну Закревську, веселу красуню серед веселого танцю, напише ряд віршів про багату, вродливу, безталанну дівчину, яка радо б одружилася «з чорнобровим сиротою», але не в її це волі. Згадає оту, що «убокого полюбила» і яка залишилася у високих палатах «увесь вік свій дівувати». Приєднуючись до думки літературознавців, уважаємо їх опосередкованими ремінісценціями на нещасливе кохання й на дружні стосунки з княжною Репніною.

Не пройшов повз увагу дослідників і вірш «Якби зустрілися ми знову», який не має ніякої присвяти. П. К. Загайко, П. П. Ротач уважають, що він присвячений Ганні Закревській, із якою Шевченко зустрівся 1843 року в Мойсівці (див. [1, с. 9; 3, с. 508]). Поділяємо думку Вал. Шевчука про те, що цей вірш може бути адресований і Феодосії Кошиць. Дозволимо тут навести його повністю, бо саме ним поет підводить ризику під колісь для нього милою й такою гіркою історією:

*Якби зустрілися ми знову,
Чи ти злякалася б, чи ні?
Якеє тихее ти слово
Тойді б промовила мені?
Ніякого. І не пізнала б.
А може б, потім нагадала,
Сказавши: Снилось дурній.
А я зрадив би, моє диво,
Моя ти доле чорнобрива!*

*Якби побачив, нагадав
Веселеє та молодеє
Колишнє лишенько лихеє,
Я зарідав би, зарідав!
І помоливсь, що неправдивим,
А сном лукавим розійшлось,
Слізьми-водою розлилось
Колишнєє святее диво [6, с. 380–381].*

Повернувшись із заслання, Тарас Шевченко навідає і Кирилівку, заїде до Феодосії Кошиць. Ця остання зустріч була сумною, зі словами та розмовами про свої життєві незгоди, зі споминами про колишнє й жалкуванням про безнадійне сучасне.

Засновник знаменитого журналу «Киевская старина» Ф. Лебединцев востаннє навідував отця Григорія і Ксенію Прокопівну Кошиць незадовго до того, як Шевченкове тіло мали привезти до Києва. «Отець Григорій, – пише Ф. Лебединцев, – і тепер не міг визнати в своєму колишньому наймиті якогось безсмертного поета і судив про нього, як про простого наймита, яким і зістався той у його спогадах» [4, с. 42].

Таким чином, геніальні твори «Мар'янської осені» Тараса Шевченка стали наслідком душевної драми поета, яка почалася з кохання, звичайного людського почуття, одного з найприродніших, на яке має право кожна особистість. Два ліричних вірша – «Не завидуй багатому» та «Не женися на багатій» – є її зачином. Ця любовна історія й персональна драма митця розкриває причини невдалих спроб Тараса Шевченка до утворення гармонійної родини, яка була його ідеалом.

Література

1. Загайко П. К. Полтавські дороги Кобзаря / П. К. Загайко. – Полтава : Полтава, 1990. – 28 с.
2. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка / [упор., комент. та іл. : Ю. Іванченко ; передм. : В. Шевчук ; худ. І. Динник]. – К. : Мистецтво, 1994. – 352 с.
3. Ротач П. П. Полтавська Шевченкіана : Спроба обласної крайової Шевченківської енциклопедії у двох книгах. – Кн. 2 : Л–Я / П. П. Ротач. – Полтава : Дивосвіт, 2009. – 532 с.
4. Спогади про Т. Шевченка / [упор. і приміт. : В. С. Бородін, М. М. Павлюк; передм. : В. Є. Шубравський]. – К. : Дніпро, 1982. – 547 с.

5. Чуб Д. Жінки в житті Т. Шевченка / Д. Чуб // Живий Шевченко / Д. Чуб. – Мельборн : Ластівка, 1987. – С. 22–60.

6. Шевченко Т. Кобзар : [текст] / Тарас Шевченко. – К. : Рад. школа, 1986. – 608 с.

7. Шевчук В. О. Любов, що розійшлася сном / В. О. Шевчук В. // Дорога в тисячу років / В. О. Шевчук. – К., 1990. – С. 236–247.

8. Шевчук В. О. «Personae verbum» (Слово іпостасне) : Розмисел / В. О. Шевчук. – К. : Твім інтер, 2001. – 264 с.

Hanna Rad'ko

THE BACKGROUND OF “MARIANIVSKA AUTUMN”: LOVE STORY AND PERSONAL DRAMA OF TARAS SHEVCHENKO AND FEODOSIA KOSHYTS

The article is devoted to the background of coming out of masterpieces by Taras Shevchenko in autumn 1845. The author considers that these masterpieces appeared because of the deep vulnerable pain and humiliating of man's dignity which revealed unbelievable opportunities of the poet's heart and set him on the enmity between good and evil for the sake of the truth. The author points out two lyrics “Ne zavayduj babatomy” (“Don't envy the rich”), “Ne zhenysia na babatij” (“Don't marry the rich”) are the preconditions of poet's “Marianivska autumn”.

Keywords: Taras Shevchenko, Theodosia Koshyts, “Marianivska autumn”, Petro Rotach, Valeriy Shevchuk, Petro Zabaiko, lyrics, personal pain, social pain, man's dignity, love, respect.

Анна Радько

ИСТОКИ «МАР'ЯНСКОЙ ОСЕНИ»: ЛЮБОВНАЯ ИСТОРИЯ И ЛИЧНОСТНАЯ ДРАМА ТАРАСА ШЕВЧЕНКО И ФЕОДОСИИ КОШИЦ

Статья посвящена истокам появления гениальных произведений Тараса Шевченко осенью 1845 года. Историю их написания автор связывает с очень глубоким унижением человеческого достоинства поэта, болью, которая раскрыла в его сущности невиданные доселе возможности и толкнула на поединок со злом во имя торжества правды, а также изъясняет содержание двух лирических стихотворений – «Не завидуй багатому» и «Не женися на багатій», которые служат прологом к произведениям «Мар'янської осені» Тараса Шевченка.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, Феодосия Кошиц, «Мар'янская осень», Петр Ротач, Валерий Шевчук, Петр Загайко, лирические стихотворения, личностная боль, общественная боль, достоинство, любовь, слава.

Надійшла до редакції 20.03.2014 р.